

عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نكوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه تفسیر توره رباي خييم شيمل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزيز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقيقت ظاهري متن توره، بلکه رسيدن به حقيقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آنا در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج پيمانندی که با نمونهء زندگی خود، بينهایت الهام بخش من بوده اند."

"- رباي ساکس

مجموعه مقالات امسال در ابتدا توسط زنده نام رباي ساکس در سال ۵۷۷۲ (۲۰۱۱-۲۰۱۲) نوشته شده است.

تفسیر هفتگی توره

Testing Prophecy

Shofim

شوفیتم: آزمودن نبوت

موسی هنگام برشمردن انواع نقش های رهبری در میان ملت که پس از مرگش شکل خواهند گرفت، نه تنها از کوهن / قاضی و پادشاه، بلکه همچنین از نبی نام می برد:

از میان مردم خود برای آنان یک نبی مانند تو برخوهم انگيخت: من کلام خود را در دهان او خواهم گذاشت و هر آنچه به او دستور می دهم را با مردم در میان خواهم گذاشت. (تثیه ۱۸:۱۸)

موسی آخرین پیامبر نبود و جانشینانی خواهد داشت. از نظر تاریخی چنین بود. از دوره ی شموئل نبی تا معبد دوم در هر نسلی مردان و زنانی برخاستند که با شجاعتی مهیب کلام خدا را بازگفتند و از سانسور پادشاهان نترسیده، کاهنان را نقد کردند یا کل یک نسل را به سبب کمبود ایمان و صداقت اخلاقی آنان به نکوهش گرفتند.

اما پرسشی آشکار در میان بود: چگونه یک نبی حقیقی را از یک نبی دروغین تشخیص دهیم؟ انبیاء برخلاف پادشاهان و کوهنیم اقتدار خود را از یک نهاد نمی گرفتند. اقتدار آنها در شخصیت، توانایی به زبان آوردن کلام خدا و الهام

خودگواه شان نهفته بود. اما دقیقاً چون یک نبی امتیاز شنیدن کلامی را دارد که دیگران نمی شنوند، و رؤیاهایی می بینند که دیگران نمی بینند، امکان برخاستن انبیاء دروغین نیز وجود داشت – مانند انبیاء بعل در روزگار پادشاهی آحاب. اقتدار کاریزماتیک [فرهمند] ذاتاً بی ثبات است. چگونه می شد جلوی کسی را گرفت که متقلب بود یا حتی صادق، اما در اشتباه بود و یا می توانست نشانه ها و اعجازهایی اجرا کند، مردم را با قدرت کلام خود به مسیر خطا ببرد و دیگران و حتی خود را فریب بدهد؟

این پرسش ابعادی چندگانه دارد. یکی به طور مشخص در پاراشای این هفته بررسی شده، یعنی توانایی پیشگویی آینده. موسی آنرا چنین بیان می کند:

ممکن است که به خود بگویید: "چگونه می فهمیم که پیامی از سوی خدا بیان نشده است؟" اگر آنچه یک نبی به نام خدا ادعا می کند، اتفاق نیفتد و تحقق نپذیرد، این پیامی است که از سوی خداوند نیامده است. آن نبی سخن بی پایه گفته و از او هراسان م باشید.

در این مورد، آزمون، ساده است: اگر آنچه نبی پیشگویی کرده اتفاق بیفتد، او نبی راستین است؛ اگر نه، نیست. اما به روشنی، این تشخیص آنقدرها نیز ساده نیست.

نمونه‌ی کلاسیک در کتاب یونس است. خدا به یونس دستور داده تا به مردم نینوا هشدار دهد که راه های شرارت آمیز آنها موجب نزول بلا بر سر آنان خواهد شد. یونس می کوشد فرار کند، اما موفق نمی شود – داستان مشهور دریا، توفان و نهنگ عظیم. سرانجام او به نینوا می رود و کلام خدا را که دستور داده بود، بازمی گوید: "چهل روز دیگر نینوا نابود خواهد شد." مردم توبه می کنند و شهر نجات می یابد. اما یونس بسیار ناخشنود است:

اما یونس بس ناخشنود بود و خشمگین شد. او به درگاه خدا دعا کرد: "خداوندا آیا وقتی در سرزمینم بودم، همین را نگفتم؟ از این روی به سرعت به درون ترشیش [توضیح مترجم فارسی: در تورات این کلمه برای کشتی های بزرگ دنیای باستان در دریا های خاورمیانه به کار می رود] گریختم. می دانستم که تو خدای رحیم، بخشنده، دیرخشم و پرمهر هستی؛ خدایی که در فرستادن بلا شتاب نمی کند. اینک خداوندا! جان مرا بستان، زیرا برایم مردن بهتر از زندگی است." یونس ۱-۴:۳

شکایت یونس را می توان به دو صورت فهمید. نخس این که، او ناراحت شد که خدا مردم را بخشیده بود. آنها بیش از هر چیز دیگر، شرور و سزاوار مجازات بودند. پس چرا فقط با یک تغییر نظر، مجازاتی را که سزاوارش بودند، ندیدند؟

دوم این که مردم او را احمق می پنداشتند. به آنها گفته بود که چهل روز دیگر شهر آنان ویران خواهد شد. اما چنین نشده بود. رحم خدا پیشگویی او را به حرفی بی پایه تبدیل کرده بود.

یونس اشتباه می کند که ناراضی است: تا همین اندازه را اطمینان داریم. خدا در پرسشی که کتاب با آن پایان می یابد، می گوید: "آیا نمی بایست نسبت به آن شهر بزرگ ملاحظه داشته باشم؟" یعنی آیا نمی بایست رحیم باشم؟ آیا نمی بایست ببخشم؟ پس بر سر معیاری که موسی برای تشخیص حقیقی یا دروغین بودن یک نبی ارائه داده، چه می آید که گفته بود: "اگر آنچه یک نبی به نام خدا ادعا می کند اتفاق نیفتد یا تحقق نیابد، آن پیام از سوی خدا بیان نشده است؟" یونس اعلام کرده بود که شهر چهل روز بعد ویران خواهد شد. اما چنین نشد؛ با این حال اعلام او حقیقی بود. او به راستی کلام خدا را انتقال داد. پس تکلیف چیست؟

پاسخ در کتاب یرمیا نبی داده می شود. یرمیا یک فاجعه‌ی ملی را پیشگویی کرده است. مردم از ایمان دینی خود منحرف شده اند و پیامد آن شکست و تبعید خواهد بود. رساندن این پیام به مردم دشوار و همراه با درهم کوبیدن روحیه‌ی آنها بود. یک نبی دروغین به نام حنیا بن آزور برخاسته و برعکس این پیام را پیشگویی می کرد. او می گفت که بابل، دشمن اسرائیل، به زودی شکست خواهد خورد و تا دو سال آینده بحران رفع خواهد شد. یرمیا می دانست که چنین نخواهد شد و حنیا به مردم چیزی را می گفت که دلشان می خواست بشنوند، نه آن چیزی که نیاز داشتند بشنوند. یرمیا در جمع مردم او را چنین خطاب کرد:

او گفت: آمین! باشد که خداوند چنین کند! باشد که خدا نبوت تو را تحقق بخشد و و اشیاء خانه‌ی خدا و تمامی تبعیدیان را از بابل بازگرداند. اما به آنچه به گوش تو و تمامی مردم می خوانم دقت کن: از روزگار قدیم، انبیایی که پیش از من و تو آمدند، جنگ، فاجعه و مصیبت را در برابر کشورهای بسیار و امپراتوری های بزرگ پیشگویی کردند. اما انبیایی که صلح را پیشگویی کنند، انبیایی خواهند بود که، به شرطی که پیشگویی آنها درست دربیاید، به راستی توسط خدا فرستاده شدند."

یرمیا تمایزی اساسی میان اخبار خوب و بد می گذارد. پیشگویی مصیبت آسان است. اگر این نبوت تحقق یابد، آنگاه حقیقت را گفته ای. اما اگر اتفاق نیفتد، آنگاه می توانی بگویی: خدا نظرش را تغییر داد و آنها را بخشید. یک نبوت منفی نمی تواند اثبات شود، اما یک نبوت مثبت می تواند. اگر اتفاق خوبی که پیشگویی شده رخ بدهد، آنگاه نبوت، حقیقی است. اگر رخ ندهد، آنگاه نمی توانی بگویی: "خدا نظرش را تغییر داد"، زیرا خدا از قولی که جهت خیر، صلح یا بازگشت به سرزمین بدهد، پس نمی نشیند.

پس تنها وقتی نبی دورنمایی مثبت را پیشگویی می کند، می توان او را به آزمون گذاشت. از این روی، یونس به اشتباه گمان می کرد که شکست خورده، زیرا نبوت منفی ویرانی نینوا تحقق نیافته بود. هارامبام این نکته را چنین بیان می کند:

در مورد مصیبت هایی که یک نبی پیشگویی می کند، اگر برای نمونه، او پیشگویی مرگ فردی را بکند یا اعلام کند که در سال خاصی خشکسالی یا جنگ و غیره روی خواهد داد، عدم تحقق این پیشگویی، نفی نبی بودن او نیست. نخواهیم گفت: "بنگرا! او سخن گفت، ولی پیشگویی اش تحقق نیافت." زیرا خداوند صبور، پر مهر و احسان است و از بدی دوری می جوید. همچنین ممکن است کسانی که تهدید شده بودند، توبه کرده و در نتیجه بخشیده شده باشند. همان گونه که برای ساکنان نینوا رخ داد. همچنین ممکن است که اجرای حکم فقط به تعویق افتاده باشد، مانند مورد حزقیا. اما اگر نبی به نام خدا سرنوشتی نیکو را بشارت دهد و رویدادی خاص را پیشگویی کند و آن خیر وعده داده شده، اتفاق نیفتد، او بی تردید، یک نبی دروغین است، زیرا هیچ برکتی که توسط خدای متعال حکم شود، حتی اگر مشروط باشد، هرگز ملغی نمی گردد... از اینجا می آموزیم که تنها وقتی یک نبی سرنوشتی نیکو را پیشگویی می کند، می توان او را به آزمون گذاشت. یسودهی هتوراه ۱۰:۴

یک نتیجه گیری اساسی به دنبال این استدلال می آید. یک نبی، پیشگو نیست: یک نبوت، یک پیشگویی نیست. دقیقاً چون یهودیت به اختیار آزاد باور دارد، آیندهی انسان را هرگز نمی توان بدون خطا پیشگویی کرد. مردم قادر به تغییرند. خدا می بخشد. همان گونه که در دعای رش هسانا می گوییم، "دعا، صبر و اهدای خیریه حکم بد را باطل می کند." هیچ حکم بدی نیست که نتواند برگردد. یک نبی پیشگویی نمی کند. او هشدار می دهد. یک نبی نه برای

پیشگویی آینده، بلکه برای جلوگیری از آن سخن می گوید. اگر پیشگویی تحقق یابد، موفق شده است. اگر نبوت تحقق یابد، شکست خورده است.

دومین پیامد کم اهمیت تر از اولی نیست. آزمون واقعی نبوت نه اخبار بد، بلکه اخبار خوب است. مصیبت، فاجعه و بلا چیزی را ثابت نمی کنند. هر کس می تواند این چیزها را پیشگویی کند و شهرت و اقتدارش به خطر نیفتد. تنها تحقق یک دورنمای مثبت است که از آزمون موفق بیرون می آید. درمورد انبیاء یهود همین گونه بود.

آنها واقع بین بودند، نه خوشبین. آنها خطرهای پیش روی را هشدار می دادند. اما، همچنین، بدون استثناء مأموران امید بودند. می توانستند ورای فاجعه، تسکین را ببینند. این آزمون نبوت حقیقی است.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی -

آمریکایی

توسط شیرین دخت دقییان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org f t @ @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved